

Bruksela, 26 czerwca 2023 r.
(OR. en)

11057/23

COAFR 220
CFSP/PESC 924
CSDP/PSDC 514
DEVGEN 129
COHAFA 73
COHOM 148

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie Somalii

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie Somalii zatwierdzone na 3961.
posiedzeniu Rady w dniu 26 czerwca 2023 r.

Somalia**Konkluzje Rady**

1. Unia Europejska (UE) i jej państwa członkowskie z zadowoleniem przyjmują znaczne postępy poczynione w Somalii, odkąd prezydent Hassan Sheikh Mohamud objął urząd w maju 2022 r. UE wyraża uznanie dla federalnego rządu Somalii za jego wysiłki na rzecz budowy stabilnej i pokojowej Somalii, aby zapewnić realizację przemian w zakresie bezpieczeństwa zgodnie z mandatami Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 2628 i 2670, a także za jego ambitny program reform, w tym zobowiązanie do kompleksowego pojednania i reform makroekonomicznych. UE wyraża ponadto uznanie dla zaangażowania federalnego rządu Somalii na rzecz Karty Narodów Zjednoczonych i międzynarodowego porządku opartego na zasadach.
2. UE bardzo docenia długoletnie partnerstwo z Somalią oraz wzmocniony dialog polityczny z federalnym rządem Somalii, którego wynikiem było zatwierdzenie dokumentu pt. „Wspólny operacyjny plan działania UE–Somalia – odnowione ukierunkowane zaangażowanie” (zwanego dalej „planem działania”). Plan działania ma na celu pogłębienie efektywności i skuteczności współpracy strategicznej między UE a Somalią, z naciskiem na określone cele pośrednie związane z obszarami priorytetowymi wynikającymi z programu reform federalnego rządu Somalii na rzecz pluralistycznej polityki i demokratyzacji, włączenia społecznego, praw człowieka, bezpieczeństwa i stabilizacji, a także wzrostu społeczno-gospodarczego. Partnerstwo i współpraca między Somalią a UE opierają się na wspólnych wartościach i zasadach, wzajemnej rozliczalności i wzajemnych korzyściach, przejrzystości i odpowiedzialności, a także na silnym poczuciu odpowiedzialności Somalii i realizacji przez nią działań, co będzie miało zasadnicze znaczenie nie tylko dla zwiększenia postępów w zakresie reform, lecz również będzie wskazówką dla wsparcia UE. UE oczekuje wspólnego wprowadzania w życie tego planu działania.

3. UE jest głównym długofalowym partnerem Somalii i od 2009 r. wniosła znaczny wkład w wysokości ponad 4,3 mld EUR¹, w tym 2,5 mld EUR uruchomione za pośrednictwem Instrumentu na rzecz Pokoju w Afryce i Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju (EPF) na rzecz Unii Afrykańskiej (UA), a ostatnio na rzecz somalijskiej armii krajowej. Wsparcie to jest i będzie oparte na zintegrowanym podejściu UE do wspierania pokoju, stabilności i rozwoju, a także do zaspokajania potrzeb humanitarnych. UE zachęca Somalię do kontynuowania postępów w realizacji priorytetowych obszarów planu działania i zobowiązuje się do dalszego wspierania tych wysiłków.
4. UE z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie Somalii na rzecz reform politycznych związanych z budowaniem państwowości, pojednaniem i demokratycznymi wyborami na wszystkich szczeblach. Wyraża uznanie dla postępów osiągniętych przez federalny rząd Somalii wraz z federalnymi państwami członkowskimi w Narodowej Radzie Konsultacyjnej. UE dostrzega dotychczasowe postępy, podkreśla jednak znaczenie sfinalizowania prac nad konstytucją poprzez niezbędne skodyfikowanie porozumień osiągniętych w ramach Narodowej Rady Konsultacyjnej, w tym dotyczących demokratyzacji i zasady równej reprezentacji, ustanowienia Trybunału Konstytucyjnego i utworzenia niezależnej krajowej komisji ds. praw człowieka. Wyrażając uznanie dla aktywnego zaangażowania prezydenta Hassana Sheikhha Mohamuda w kontakty z prezydentami federalnych państw członkowskich, UE zachęca do dalszego dialogu między federalnym rządem Somalii a federalnymi państwami członkowskimi oraz do konstruktywnego wkładu federalnych państw członkowskich w proces budowania państwowości. UE podkreśla również znaczenie pluralistycznych i przejrzystych procesów budowania pokoju i rozwoju na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie się federalnego rządu Somalii do zapewnienia pełnego, równego i znaczącego udziału kobiet, młodzieży, klanów mniejszościowych i osób należących do innych zmarginalizowanych grup.

¹ Kwota ta nie obejmuje dwustronnych zobowiązań państw członkowskich.

5. W miarę postępów w sferach: politycznej, bezpieczeństwa i społeczno-gospodarczej UE podkreśla, jak ważne jest, by Somalia czyniła dalsze postępy w zakresie dobrych rządów, praworządności, walki z korupcją i bezkarnością, równości płci oraz propagowania i ochrony praw człowieka, w tym wolności politycznych, takich jak wolność wypowiedzi. Wszystkie te elementy są zasadniczymi fundamentami rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu i trwałego pokoju. W związku z tym UE z zadowoleniem przyjmuje wyrażone przez federalny rząd Somalii zobowiązania do wypełnienia jego obowiązków i zachęca do poczynienia postępów w pracach nad odpowiednim ustawodawstwem – zgodnie z prawem międzynarodowym praw człowieka – takim jak projekty ustaw przeciwko okaleczaniu żeńskich narządów płciowych i przeciwko przestępstwom seksualnym. UE jest gotowa wspierać dalsze postępy w tych kwestiach.
6. UE potwierdza swoje zaangażowanie i wsparcie dla federalnego rząd Somalii i narodu somalijskiego w walce z Asz-Szabab. Wyraża uznanie dla ogromnych poświęceń ze strony somalijskich mężczyzn i kobiet, a także dla trudu i poświęcenia AMISOM/ATMIS i państw, których oddziały uczestniczyły w kampanii przeciwko Asz-Szabab podczas kolejnych misji pod dowództwem UA. UE dostrzega dynamikę trójtorowej ofensywy (wojskowej, finansowej, ideologicznej) i zachęca do jej podtrzymania. Wzywa UA/ATMIS i Somalię do zacieśnienia współpracy na rzecz wspierania przemian w zakresie bezpieczeństwa w Somalii, w tym w odniesieniu do prowadzonych obecnie przez Somalię operacji przeciwko Asz-Szabab. W związku z tym UE z zadowoleniem przyjmuje rolę państw pierwszej linii i wsparcie ze strony państw, których oddziały uczestniczą w misji. UE przypomina, że podczas prowadzenia operacji wojskowych wszystkie podmioty muszą przestrzegać międzynarodowego prawa humanitarnego oraz podstawowych zasad ostrożności i rozróżnienia, aby zapewnić ochronę ludności cywilnej, a także muszą ułatwić bezpieczny i niezakłócony dostęp do potrzebujących, niezależnie od tego, gdzie się oni znajdują.

7. UE podkreśla znaczenie ustabilizowania wyzwolonych terytoriów i z zadowoleniem przyjmuje opracowanie przez federalny rząd Somalii, w ramach podejścia obejmującego całą administrację rządową, krajowej strategii na rzecz stabilizacji. Aby wspierać trwałą pokój i stabilność na niedawno wyzwolonych obszarach, kluczowe znaczenie ma zajęcie się podstawowymi przyczynami niestabilności, zintegrowanie działań na rzecz budowania pokoju i pojednania oraz zapewnienie ludności Somalii ochrony, sprawiedliwości i podstawowych usług, takich jak opieka zdrowotna i edukacja. UE podkreśla również, jak ważne jest, by podczas starań stabilizacyjnych zająć się powiązaniami między klimatem a bezpieczeństwem. UE jest gotowa wspierać starania federalnego rządu Somalii i federalnych państw członkowskich.
8. UE z zadowoleniem przyjmuje działania podjęte na rzecz struktury bezpieczeństwa narodowego, które przyczyniają się do stworzenia bardziej odpowiedzialnego, rozliczalnego, zintegrowanego i skutecznego sektora bezpieczeństwa. UE wzywa do wdrożenia tej struktury pod przywództwem Somalii i zgodnie z jej wizją, w celu stworzenia sprawnych, skutecznych i wydajnych somalijskich sił bezpieczeństwa, dysponujących solidnymi strukturami dowodzenia i kontroli, będących pod nadzorem cywilnym, cechujących się rozliczalnością i posiadających struktury zarządzania. UE przypomina o wspólnie uzgodnionym celu, jakim jest przejęcie przez Somalię odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo, w oparciu o solidne ramy prawne i konstytucyjne. UE uznaje zaangażowanie federalnego rządu Somalii na rzecz tworzenia dodatkowych sił i zwiększania ich zdolności i zachęca do dalszych wysiłków na rzecz zapewnienia płynnego przejęcia odpowiedzialności za bezpieczeństwo.
9. UE jest zdecydowana towarzyszyć przemianom w zakresie bezpieczeństwa w Somalii i podkreśla swoją decyzję o stopniowym zwiększeniu wsparcia dla somalijskiej armii krajowej w latach 2023–2024. Będzie również dalej dostosowywać instrumenty UE związane z bezpieczeństwem, w tym misje WPBiO (EUCAP, EUTM) i operację Atalanta, aby wesprzeć somalijską strukturę bezpieczeństwa i całościową realizację planu działania, w tym uruchomić dodatkowe fundusze, aby wesprzeć wysiłki na rzecz zwalczania finansowania terroryzmu i potrzeby w zakresie tworzenia sił. Jednocześnie UE oceni potrzeby w terenie i potrzeby wyrażone przez federalny rząd Somalii.

10. Ponadto, niezależnie od bieżących operacji, UE podkreśla, jak pilne jest, by Somalia nadal skupiała się na wdrażaniu swojej struktury bezpieczeństwa i przyjęła pełną odpowiedzialność za odnośne przemiany, w tym zapewniając kompleksową koordynację między kluczowymi partnerami w dziedzinie bezpieczeństwa. UE przypomina, że wszyscy partnerzy muszą zadbać o odpowiedzialne przekształcenie ATMIS w somalijskie siły bezpieczeństwa, zgodnie ze strategią wyjścia ATMIS i terminami określonymi w rezolucji RB ONZ nr 2628 (2022)². UE przypomina również o poziomach odniesienia opracowanych wspólnie przez kwartet (federalny rząd Somalii, ONZ, UA i UE) i zachęca do organizowania regularnych spotkań kwartetu.
11. UE podkreśla znaczenie regionalnego bezpieczeństwa morskiego w Rogu Afryki, zwłaszcza wzdłuż wybrzeża Somalii, ze względu na jej strategiczne położenie i morskie szlaki handlowe. UE przypomina o swoim zobowiązaniu do pogłębienia współpracy z Somalią w zakresie bezpieczeństwa w domenie morskiej, w tym za pośrednictwem EUCAP i operacji Atalanta, przy jednoczesnym kontynuowaniu wraz z federalnym rządem Somalii wysiłków na rzecz poprawy warunków wykonywania przez operację UE jej pełnego mandatu.
12. UE przyjmuje do wiadomości kroki podjęte przez Somalię w celu osiągnięcia punktu końcowego w procesie dotyczącym głęboko zadłużonych krajów ubogich (HIPC). Osiągnięcie punktu końcowego procesu HIPC będzie równoznacznie z osiągnięciem ważnego celu pośredniego, podobnie jak poprawa uruchamiania zasobów krajowych będzie miała decydujące znaczenie dla wsparcia szerzej zakrojonych wysiłków na rzecz budowania państwowości, w tym na nowo wyzwolonych obszarach. UE z zadowoleniem przyjmuje wysiłki rządu Somalii na rzecz poprawy zarządzania finansami publicznymi, wspierania merytokracji i zapewnienia rozliczalności. UE zachęca Somalię do dalszych reform politycznych mających na celu wzmocnienie systemów zarządzania finansami publicznymi, przeciwdziałanie korupcji i generowanie dochodów w celu finansowania świadczenia podstawowych usług, w tym w zakresie bezpieczeństwa i stabilizacji, i wspiera ją w tych wysiłkach. UE zachęca Somalię, by przyspieszyła swoje przystąpienie do Światowej Organizacji Handlu.

² W tym odnośnie do pełnego wycofania ATMIS do końca grudnia 2024 r.

13. UE z zadowoleniem przyjmuje postulat rządu Somalii, by pogłębić powiązania biznesowe między Somalią a UE poprzez promowanie handlu i inwestycji, w tym uruchomienie platformy UE–Somalia na rzecz inwestycji, handlu i przedsiębiorczości. UE z zadowoleniem odnotowuje również gotowość federalnego rządu Somalii do dywersyfikacji gospodarki i docenia podejście do niebieskiej gospodarki w Somalii, a jednocześnie wyraża gotowość do zaangażowania się w dialog na temat rybołówstwa i społeczności nadbrzeżnych.
14. UE jest niezwykle zaniepokojona pogłębiającym się kryzysem humanitarnym³ w tym kraju spowodowanym utrzymującą się od dawna suszą, przedłużającym się konfliktem i związanymi z tym przesiedleniami. UE potwierdza swoje zobowiązanie do dalszego udzielania pomocy humanitarnej na podstawie potrzeb i zgodnie z podejściem opartym na powiązaniu pomocy humanitarnej, rozwoju i pokoju, a jednocześnie opowiada się za przeprowadzaniem działań humanitarnych i dostępie do pomocy humanitarnej opartych na zasadach. Uznając bieżące wysiłki⁴, UE ponownie wzywa społeczność międzynarodową do zwiększenia wsparcia humanitarnego, aby zapobiec dalszym ofiarom w ludziach. Jednocześnie UE apeluje do federalnego rządu Somalii i federalnych państw członkowskich o zapewnienie dostępu do pomocy humanitarnej i ułatwienie neutralnego i bezstronnego dostarczania pomocy, zgodnie z odpowiednimi międzynarodowymi ramami prawnymi. W obliczu poważnych i powtarzających się klęsk żywiołowych związanych z klimatem UE podkreśla swoje poparcie dla wdrożenia somalijskiego krajowego planu przystosowania do zmiany klimatu, a także dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi.

³ Choć udało się oddalić groźbę głodu, w czerwcu 2023 r. potrzeby są nadal ogromne: ponad 8,25 mln ludności Somalii potrzebuje pomocy humanitarnej, a około 1,8 mln dzieci jest poważnie niedożywionych.

⁴ Między innymi zorganizowane w Nowym Jorku w maju 2023 r. spotkanie darczyńców wysokiego szczebla w celu wsparcia pomocy humanitarnej w Rogu Afryki, które umożliwiło uruchomienie 2,4 mld USD dla Somalii, Etiopii i Kenii.

15. W ramach przyjętej w maju 2021 r. strategii UE na rzecz Rogu Afryki wzmocnione i ukierunkowane partnerstwo UE z Somalią skupia się obecnie na wspólnej realizacji planu działania i utrzymywaniu pozytywnej dynamiki. W myśl zintegrowanego podejścia UE będzie nadal mobilizować cały zestaw narzędzi w celu wsparcia Somalii. W kontekście śródkresowego przeglądu programowania Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej „Globalny wymiar Europy” UE jest gotowa przeznaczyć dodatkowe zasoby na wieloletni program indykatywny (2021–2027). UE będzie ponadto nadal mobilizować strategię Global Gateway, pomoc humanitarną, a także misje i operacje w ramach Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju oraz WPBiO. Regularne dialogi polityczne, w tym dialogi na wysokim szczeblu i dialogi sektorowe z Somalią, będą miały kluczowe znaczenie dla dalszego omawiania priorytetów, współpracy i wdrażania w duchu partnerstwa.
16. Wyzwania, przed którymi stoją obecnie Róg Afryki i Somalia, można przezwyciężyć jedynie poprzez wspólne i ściśle skoordynowane działania. Ogólna stabilność, suwerenność i integralność terytorialna Somalii, a także pokojowy rozwój mają kluczowe znaczenie dla tego kraju, całego regionu i dla samej UE. UE wzywa do wzmocnienia współpracy międzynarodowej, partnerstw i koordynacji – z inicjatywy Somalii i pod jej przywództwem – aby wspierać rozwój bezpiecznej i stabilnej Somalii. Współpraca regionalna i wsparcie ze strony krajów sąsiadujących z Somalią mają zasadnicze znaczenie dla stabilności w regionie. UE zachęca Somalię do dalszych postępów w aktywnym zaangażowaniu zarówno na szczeblu regionalnym, jak i międzynarodowym, w tym we współpracę z UA, Międzyrządowym Organem ds. Rozwoju, Wspólnotą Wschodnioafrykańską i inicjatywą na rzecz Rogu Afryki. Zgodnie ze strategią na rzecz Rogu Afryki UE podtrzymuje swoje zobowiązanie do wspierania integracji regionalnej. UE, między innymi przy udziale Specjalnego Przedstawiciela UE w Rogu Afryki, pozostanie w ścisłym kontakcie z państwami w regionie oraz z partnerami regionalnymi i międzynarodowymi o podobnych poglądach, aby zapewnić wspólne podejście we wspieraniu trwałego pokoju i stabilności w Somalii.
-